

Vaizdo konferencijos
„Pavaduotojų lyderystė, pradinukams grįžtant į klases“, įvykusios 2021 m. kovo 9 d.

MEDŽIAGA

Rūta Krasauskienė, Nacionalinės švietimo agentūros direktorė

Tiesioginio bendravimo visi esame pasiilę. Mokytojo darbas įgauna didesnę prasmę, tampa lengvesnis, kai gali matyti savo vaikus klasėje. Lietuva nėra niekuo išskirtinė, palyginti su kitomis pasaulio valstybėmis. Turime galvoti apie tai, kas geriausia mums. Linkiu judėti, kad ir mažais žingsneliais, pažangos link.

Mantautas Ruzas, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija, ugdymo filosofijos dėstytojas

Norėčiau pažvelgti į dabarties situaciją iš filosofo pozicijų. Ugdymas, kaip sakė John Dewey, yra svarbiausias visuomeninis procesas. Dabartinė situacija tai dar geriau įrodo. Jei nebūtų ugdymo, neturėtume nei medikų, nei skiepų, nei priemonių, kuriomis galėtume valdyti situaciją. „Influenceriai“ yra populiariesni už mokytojus, bet ne jie sprendžia dabartines problemas, o žmonės, gavę puikų ugdymą. Dar norėčiau paliesti dialogo klausimą. Dabar dialogas irgi tampa labai svarbus, nes vedame pamokas virtualiu būdu. Tarp mūsų ir mokinių atsiranda siena. Vis tik ne technologijos yra didžiausia problema, nes instrumentas nėra nei geras, nei blogas, svarbu, kaip jis naudojamas. Dialogui netrukdo naujosios technologijos. Ugdymui trukdo biurokratizacija ir standartizacija. Esame apkrauti įvairiomis reglamentacijomis. Mūsų užduotis tampa vis sunkesnė: kaip pramušti tas nematomas sienas, kaip užmegzti dialogą su mokiniais? Dialogas dažnai suprantamas kaip ryšys tarp manęs ir kito, kaip dvinarė struktūra. Bet iš tikrųjų dialogas yra trinarė struktūra, nes yra pasaulis, kuriame mes gyvename, ir tema, apie kurią diskutuojame. O pasaulis yra gana sudėtingas, kompleksiškas. Nėra gerai, kai mokinio unikalumas redukuojamas į statistinius duomenis. Nebematome paties mokinio, matome jį tik per programų, standartų prizmę. Kaip juokavo filosofas Algis Mickūnas, mokytojai priversti ne mokinius mokyti, o ruošti juos egzaminams. Mokinys traktuojamas kaip daiktas, kurį galima išmatuoti pagal tam tikrus parametrus. O žinome, kad mokinio savigarbai itin reikšmingas yra jo santykis su mokytoju, ir – dialoginis santykis.

Iki šiol svarbu vadovautis nepasenusiu sokratiškoju metodu, kai „nenuleidžiame“ kokių nors tiesų, o padedame pačiam mokiniui prie jų prieiti. Tada jos geriau įtvirtinamos, internalizuojamos. Sokratas uždavinėdavo teisingus klausimus, į juos atsakydamas mokinys savo kojomis prieidavo prie tiesų, kurias Sokratas žinojo. Kai mokinys tik iškala tiesas, jos netampa jo tiesomis. Jis jas užmiršta. Todėl svarbūs yra teisingi klausimai, kurie padėtų tiesas mokiniui atrasti. Mes galime tik parodyti kelią, o tuo keliu mokinys pats turi nueiti. Žinomas Platono dialogas apie tai, kaip berniukas, vergas, visiškai nemokytas, išsprendžia Pitagoro teoremą. Jam nepasakomas atsakymas, Nes jei būtų pasakytas atsakymas, jam jokios naudos iš to nebūtų. O būtent nurodomas kelias, kaip eiti to atsakymo link. Pabaigti norėčiau Alberto Einšteino citata, kurią jis parašė 1954 m. publikuotoje knygoje „Idėjos ir nuomonės“.

Kritikuodamas siaurą, specializuotą, standartizuotą žinojimą, jis sako, kad „nepakanka išmokyti žmogų specialybės. Ji gali jį paversti naudingos mašinos atmaina, tačiau ne harmoninga asmenybe. Žmogus turi įgyti aštrų grožio ir dorovinio gėrio poreikį, antraip su visu savo specializuotu žinojimu jis labiau primins geros dresūros šunį negu harmoningą asmenybę.“ Būtent šios vertybės yra perteikiamos tiesiogiai bendraujant, tai yra dialogo forma. Ką prisimename iš mokyklos laikų? Ne vadovėlius, ne planšetes, o žmones, su kuriais turėjome dialogą. Tai yra svarbiausia.

Silvija Šukevičienė, Panevėžio r. Velžio gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Velžio gimnazija yra „ilgoji“ kaimo gimnazija. Joje mokosi 650 mokinių, turime 200 pradinukų. Spalio mėnesį buvome suorganizavę visą mokymosi aplinką pagal SAM reikalavimus. Ir pamokų laikas kiekvienai klasei buvo skirtingas, ir valgyklos grafikai buvo pritaikyti. Šiuo metu mokykla turi 8 planšečių klases. To pakaktų grįžtantiems pradinukams. Jie galėtų dirbti įvairiose ir fizinėse, ir virtualiose aplinkose. Vyksta mokytojų bendruomenės vakcinacija. Visi klasių vadovai turi bendravimo pusvalandžius – laiką pasikalbėti su vaikaiš jiems aktualiomis temomis. Tai nuotoliniame mokyme „išaugintas“ dalykas. Atliekant veiklos kokybės įsivertinimą, teiginys „noriu grįžti į mokyklą“ padidėjo per 0,4 įverčio. Tuo labai džiaugiamės. Tam nereikėjo finansinių išteklių. Kiekvienas pradinų klasių mokytojas turi pailgintos dienos grupės laiką, o tai yra erdvė ir švietimo pagalbos specialistams. Mokykla turi 4 mokytojo padėjėjus, visą švietimo pagalbos komandą, dėl to perskirstysime laiką, kad 2 suaugę žmonės tam tikrą dienos dalį būtų klasėje, jei reikėtų kokios nors pagalbos.

Grįžus pradinukams, numatomas ilgesnis nei 1-o mėnesio adaptacinis laikotarpis. Taip pat ir integruotas ugdymas iki mokslo metų pabaigos. Mokykla turi 3 ha teritoriją, joje yra lauko klasės, kokybės krepšelio lėšomis įsigijome oranžeriją, lauko klasių autobusiuką. Ten galėsime su planšetėmis ir be jų organizuoti patirtinę ir kitokias veiklas. Iki karantino ir nuotolinio mokymo(si) metu organizavome įdomiąsias pertraukas gamtos mokslų eksperimentams. Tai būtų galima vėl organizuoti, vaikams sugrįžus į klases. Panevėžio rajone veikia Trečiojo amžiaus universitetas. Jis dar iki nuotolinio mokymo organizavo knygelės skaitymo akciją – universiteto savanoriai atėjo į mokyklas. Turime idėją pasikviesti savanorių į mokyklą tikslinėms veikloms, vienas asmuo galėtų kuruoti 3–4 vaikus. Tęsime mentorystės programą „Bendraamžiai bendraamžiams“. Žodžiu, tai, ką įgijome nuotolinio mokymo metu, tęsime klasėse, nesutriksime. Tai pat reikia rūpintis tėvų švietimu. Norime įdiegti į telefonus programėles, kad primintų mokiniams darbotvarkes. Kyla klausimas, ar gebėsime išlaikyti grįžtamojo ryšio kultūrą? Dabar ji yra itin glaudi. Už ekrano yra mamytės, mes greitai galime su jomis pasitarti, ką reikia kartu padaryti. Našiai bendradarbiaujame socialiniuose tinkluose – tą norime išlaikyti. Hibridinį mokymą mokytojai priskiria prie silpnųjų, nes atsiranda dviguba pamoka su dvigubais uždaviniais. Tikrai bus tikslinė vaikų grupė, kuriems reikės konsultacijų., Būtų gerai, jei tam būtų numatytos lėšos.

Jolanta Andriuškevičienė, Panevėžio r. Velžio gimnazijos pradinio ugdymo mokytoja ekspertė

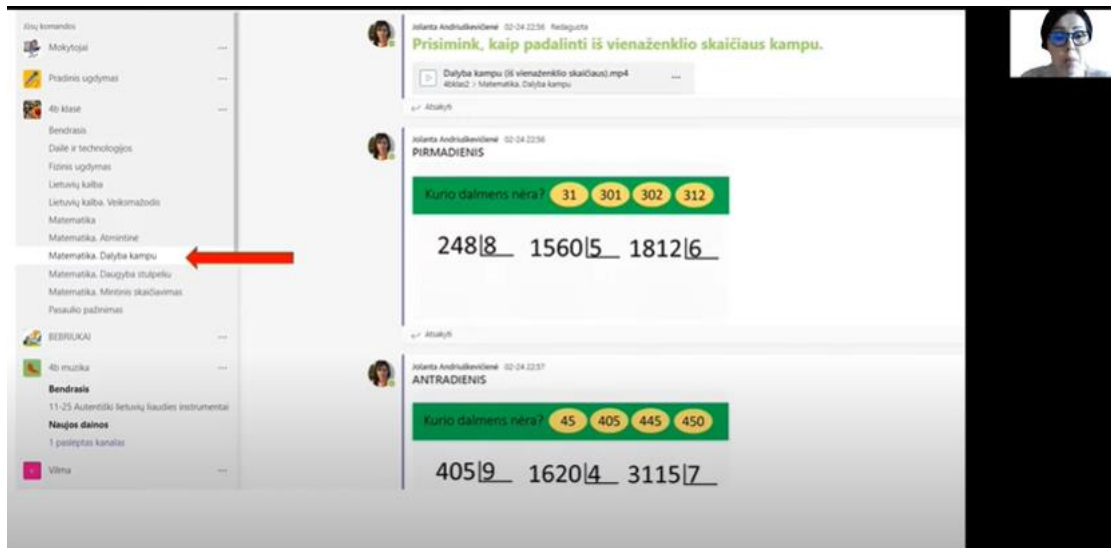
Visi nekantraujame grįžti prie kontaktinio ugdymo. Tačiau nerimaujame dėl mokytojų fizinio saugumo. Didelė dalis jų yra vyresnio amžiaus, todėl svarbu vakcinacija ir testavimas. Dar nerimą kelia tėvų sąmoningumas. Ar tikrai visi tėvai užtikrins, kad jų vaikas į mokyklą ateitų sveikas? Hibridinis mokymasis kaip alternatyva įmanomas, bet ar užtikrins

ugdymo kokybę? Gal iš dalies, jei už ekrano bus tie, kurie turi gerus savivaldaus mokymosi įgūdžius, o klasėje tie, kurie negauna tinkamos pagalbos namuose. Virtualus bendravimas neatstoja gyvo bendravimo. Iš pokalbių ir apklausų darytume išvadą, kad beveik visi pradinukai nori grįžti į mokyklą. Mokykloje jiems lengviau mokytis, nėra techninių trikdžių, lengviau susikaupti. Vis dėlto daliai mokinių nuotolinis mokymasis tiko. Jų savivaldaus mokymosi įgūdžiai itin sustiprėjo. Tačiau ir šie vaikai pirmenybę teikia mokymuisi mokykloje. Vieniems silpnesniems mokiniams padėjo švietimo pagalbos specialistai, o kitiems – tėveliai. Tačiau gaila, kad kai kurie tėveliai davė žuvį, o ne meškerę. Todėl turime pripažinti, kad dalies mokinių socialumo ir akademiniai rodikliai yra kritę.

Sugrįžus į mokyklas, mokymasis bendradarbiaujant taps itin aktualus. Todėl iki mokslo metų pabaigos planuojame organizuoti integruotą, fenomenais grįstą mokymą. Manome, kad projektinės veiklos, STEAM ir kitos aktyvios veiklos sudarys sąlygas ne tik saviraiškai, bet ir mažins socialinį bei akademinį atotrūkį. Pailgintos darbo dienos laiką nusprendėme išnaudoti personalizavimui ir individualizavimui. Svarstome galimybę pasinaudoti Suomijos mokyklų patirtimi, t. y. pasitelkti į pagalbą senjorus – Trečiojo amžiaus universiteto klausytojus. Mokykla sudarytų su senjoru sutartį, o senjoras sutartu laiku suteiktų individualią ar grupinę pagalbą. Nuotolinio mokymo patirtys bus labai naudingos sugrįžus į kontaktinį mokymą. Mokiniai gali turėti klasės lentoje skelbiamą dienotvarkę. Joje veiklos gali būti ir su nurodytu laiku ir be jo.

LAIKAS	VEIKLA	ATSISKAITYMAS (✓)
9.00-10.00	Darbotvarkės apžvalga. Dienos kodo rinkimas (be klaidų po 2 žodžius). Laikas su knyga. Darbas su namuose skaitoma knyga.	Asmenine žinute atsiųsti FK esančios namų skaitymo fikavimo lentelės nuotrauką.
	1) Pažinti iš savo skaitomos knygos pačią įdomiausią ištrauką, pvz., kažkas labai vaizdingai aprašyta, labai įdomus, netikėtas įvykis ir pan. 2) Išmokyti tą vietą raikiškai, su intencija perskaityti stengiantis perteikti veikėjų charakterį, nuotaiką, išgyvenimus ir kt. 3) Jūsų pasirinkta ištrauka skaitymo trukmė - 1 min.	Asmenine žinute atsiųsti vaizdo arba garso įrašą (trukmė - 1 min).
10.00-11.00	Vaizdo konferencija. Priešdėlis. Vad. „PUPA“ p. 31 dvi GK (gramatikos kompelo) užduotys.	
11.00-12.00	Ema pratybos „žodžio dalys: priešdėlis“ EMA Dalis ir technologijos. Temos „žvaigždė“ arba „žvaigždynas“ Pasirink vieną iš temų, darbo atlikimo techniką, priemones. Gal piešti, kirpti, klijuoti, lipdyti, konstruoti ir pan. Pavaldauok tikrą arba išgalvotą, fantastinę žvaigždę arba žvaigždyną.	iki 14.00 iki pirmadienio asmenine žinute atsiųsti darbo nuotrauką.
12.00-13.00	Millitras. (žr. skyrelyje Matematika) Darbas su E-mokytoja: 3-8 užd. *RK užrašyti į sąsiuvinį, PS p. 15.	Laisvalaikis RAINFOREST maths
13.00-14.00	LRT laida „įdomiosios pamokos“. LRT	Atsiųsti asmenine žinute iki pirmadienio atlikti testą „įdomiosios pamokos“.
	Laikas su knyga	

Vaikai galėtų pasirinkti, kokias veiklas norėtų atlikti pirma, kokias vėliau, galimybę bendrauti įvairiose grupėse, taip pat ir veiklą Teams aplinkoje. Dirbdami su šioje aplinkoje esančia mokymosi medžiaga, naudodamiesi Teams užduočių kanalais, galės tobulinti savo gebėjimus. Skaidrėje matome užduotis, kaip tobulinti gebėjimą dalyti kampu.

Taip pat organizuoti virtualius trišalius mokinio, mokytojo ir tėvų pokalbius. Juose sprendžiamos ne tik ugdymosi problemos, bet ir neakivaizdžiai vyksta tėvų švietimas, tariamasi, kaip padėti mokiniui. Mantautas kalbėjo apie trišalį dialogą. Manychiau, kad galima kalbėti apie keturšalį dialogą, nes sėkminga mokinio ūgtis priklauso ir nuo tėvų.

Sandra Petrovienė, Panevėžio r. Velžio gimnazijos mokinių tėvų atstovė

Vaikai nuo ekranų ir nuo uždarymo yra pavargę. Jie nori sugrįžti į mokyklą dėl pačių pamokų, nes mokymasis įprastoje pamokoje yra aiškesnis ir lengvesnis. Bet kai kurie mokiniai, ypač uždaresni, prisibijo. Dabar jie gali pasislėpti už ekrano. O atėjus į mokyklą, ekrano nebebus. Jie bijo, ar spės atlikti visus darbus, ar pritaps prie klasės, ar nebus nuvertinti ir pan. Tokių nuogaštavimų iš vaikų girdime daug. Tai tartum antra „rugsėjo 1-oji“. Todėl viliamasi, kad mokytojai pamatytų kiekvieną vaiką, pastebėtų jo emocinę būklę, savijautą, kad nesustatytų visus į „vienus rėmus“, kad sudarytų kuo daugiau galimybių ieškoti, mąstyti patiems. Turėtų būti daugiau bendradarbiavimo, kuo mažiau – konkurencijos. Mažiau tradicinio mokymo, kad privalu daryti pagal tam tikrą taisyklę ir ne kitaip. Norėtųsi daugiau projektų, patirtinio mokymo. Sugrįžus į klases, norėtųsi atgaivinti bendruomenes, kad kuo labiau veiklose dalyvautų ir tėvai. Kad tęstųsi tėvų lyderystė, savanoriavimas klasėje. Mes klasėje turime mokytoją padėjėją. Todėl vaikas žino, kad jei jis nespės, bus, kas prie jo prieis, kas jam padės, ir vaikas turės galimybę pasivyti be įtampos.

Pastebėjome, kad nuotolinio mokymo metu daug mokinių parodė savo meninius gabumus – tiek dailės, tiek teatro. Svarbu, kad sugrįžus į mokyklą, meninė veikla nenutrūktų dėl akademinio mokymosi intensyvumo, kad būtų toliau skaitomos knygelės, kitaip tariant, tai, kas ir buvo pradėta nuo rugsėjo.

Nuotolinio mokymo metu tėvai pamatė, kaip sekasi dirbti jų vaikams, kaip sunku išlaikyti prie ekrano dėmesį, kaip sunkiai vaikas susikaupia. Taip pat tėvai įsitikino, kad ne visi geba ugdyti savo vaikus. Tėvams reikia patarimų, švietimo, žinių apie tai, kaip padėti vaikams neužgožiant jų savarankiškumo, jų nemenkinant, ir, svarbiausia, nedarant už juos darbų. Tėvams dažnai neužtenka kantrybės, todėl už vaikus atlieka užduotis, kad būtų greičiau, bet taip vaikui padaroma meškos paslauga. Vaikai mato, kad gauna pagyras tie

vaikai, kurie atlieka darbus padedami tėvelių, o tie vaikai, kurie stengiasi patys padaryti, gauna mažiau. Ir tada nebeturi akstino stengtis, nes lieka nepastebėti. Vaikai mato, kad mama pasufleruoja vaikui ir mokytoja jį pagiria, o kitas lieka nepastebėtas. Todėl norint ugdyti vaikų savivaldų mokymąsi, pirmiausia būtina labiau šviesti tėvus. Nepakanka, kad tėvai tik sudaro vaiko dienotvarkę. Tėvai turi gauti grįžtamąjį ryšį, kad tinkamai prisidėtų prie vaikų ugdymo, kad žinotų, kada ir kaip jie turi padėti. Dabar stereotipiškai mokytojai kaltina tėvus, o tėvai kaltina mokytojus, kad kažkas kažko nepadare. Tėvai turi nenusiplauti rankų ugdydami vaikus, turi žinoti, kaip tai daryti tinkamai. Pasitaiko, kad kai vaikas gauna kokią pastabą, tėvai galvoja: negi mano vaikas taip galėtų daryti? Būdami namuose kartu, tėvai puikiai viską pamato – ir tai yra vienas iš nuotolinio mokymo plusų. O mokytojams linkėčiau labai didelės kantrybės.

Algirdas Kęstutis Rimkus, Panevėžio r. savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas

Esame žiedinė savivaldybė. Turime 15 mokyklų, kuriose yra pradinės klasės. Iš viso jose mokosi 1 033 pradinukai, o 170 iš jų šiandien norėtų grįžti į kontaktinį ugdymą (iš 4 mokyklų) Vilniaus kunigaikščio Gedimino progimnazijos pavyzdžiu. Tai mažesnės mokyklos. Savivaldybės vadovai norėjo, kad visos mokyklos pabandytų grįžti. Dabar žada sugrįžti į kontaktinį ugdymą 12 klasių iš 66 ir 31 mokytojas iš 145. Tai, kas kelia nerimą, pateikiama skaidrėje.

Kas gali kelti nerimą?

- Itin skirtinga mokinių pažanga nuotolinio mokymosi metu.
- Artėjantys mokinių (4-tokų) žinių patikrinimai, kurie neatspindės realios situacijos.
- Vis mažėjanti mokinių mokymosi motyvacija.
- Prastėjanti mokinių fizinė ir emocinė sveikata.

Inesa Vietienė, Panevėžio r. savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyriausioji specialistė

Kiekvieną savaitę susitinkame su mokyklų vadovais. Paašškėjo, kad mokinių pažanga nuotolinio mokymosi metu yra skirtinga, nes kai kuriems vaikams, matyt, tėvai teikia didesnę pagalbą, nors už vaiką atliktos užduotys tėra momentinė pagalba. Todėl ir artėjantis žinių bei gebėjimų patikrinimas taip pat kelia nerimą. Jei mokiniai atliks patikrinimą namuose, tikėtina, kad daliai vaikų gali „pagelbėti“ ir tėvai. Prastėja mokinių mokymosi motyvacija, emocinė ir fizinė sveikata. Grįžus į klases reikėtų tam skirti nemažai dėmesio.

Kaip galėtumėte padėti? Siūlome įvaldytus metodus: bendradarbiauti, bendrauti, siekti veiksmingos komunikacijos ir dialogo. Už dialogo kūrimą yra atsakingi visi ugdymo proceso dalyviai.

Algirdas Kęstutis Rimkus, Panevėžio r. savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas

Savivaldybė mokyklas aprūpina termometrais ir užtikrina kitus saugos reikalavimus. Dabar pirmu skiepu esame paskiepiję 430 mokytojų, pusė iš jų – jau paskiepyti ir antru. 10 mokytojų yra atsakę skiepytis dėl sveikatos problemų.

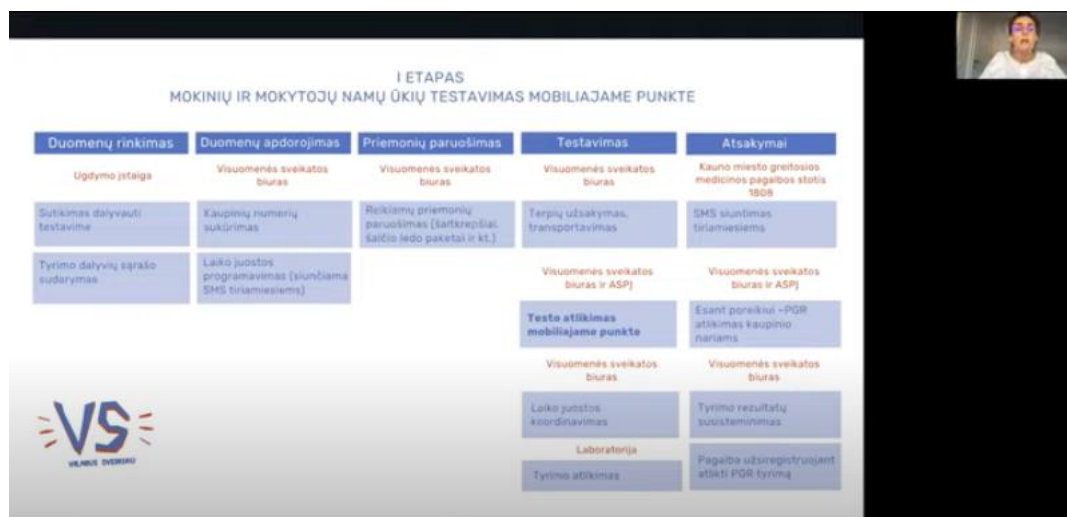
Alina Kovalevskaja, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos vyriausioji patarėja švietimo klausimais

Vilnius išgirdo sveikatos ekspertų patarimus ir ėmėsi lyderystės. Nutarėme sugrąžinti vaikus į kontaktinį ugdymą, ir jau trečią savaitę Kunigaikščio Gedimino progimnazijos pradinukai keliauja į mokyklą, mokosi kontaktiniu būdu. Jie periodiškai turi atlikti tyrimus, bet tokia buvo sąlyga. Buvo baimių ir nežinomųjų. Mokyklą pasirinkome pagal nusiteikimą, pasiryžimą, vadovo motyvaciją, pasitikėjimą įstaiga ir tėvų bendruomene. Reikėjo susitelkimo, tinkamos komunikacijos ir didelio darbo. Itin svarbu buvo tinkamai komunikuoti tėvams, kad neliktų jų baimės, kad jie tinkamai nusiteiktų. Taip pat svarbu įvertinti grįžtančių klasių nusiteikimą. Jei grįžti sutinka mažiau nei pusė mokinių, tada patariame negrąžinti, nes tokiu atveju reikės hibridinio mokymo, o tai ne visi galės įgyvendinti. Dar svarbu numatyti patalpas, mokinių srautų valdymą, tinkamą maitinimą. Vaikai būna mokykloje iki dienos pabaigos. Ketvirtokai dėvi kaukes, tai buvo papildomas saugumo užtikrinimas.

Guoda Ropaitė-Beigė, Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro vadovė

Tikrai reikėjo didelio komandinio susitelkimo. Visuomenės sveikatos biurui teko testavimo darbai, bet svarbus buvo ir komunikavimas. Stengėmės lyderystę rodyti ir Vyriausybei, kad galime šį procesą realizuoti. Tėveliai, išgirdę žodį „eksperimentas“, labai išsigąsta, todėl tai vadiname saugaus grįžimo į kontaktinį ugdymą modeliu, o vaikus – to modelio dalyviais.

Visas procesas susidėjo iš 2 etapų. Pirmas etapas vyko mobiliajame punkte, jame buvo testuojami mokytojų ir mokinių tėvų namų ūkiai. Buvo siekiama, kad nė vienas potencialus ligos atvejis nebūtų atneštas į mokyklą. Mat pasitaiko besimptomų atvejų, kai žmonės neįtaria, kad serga.

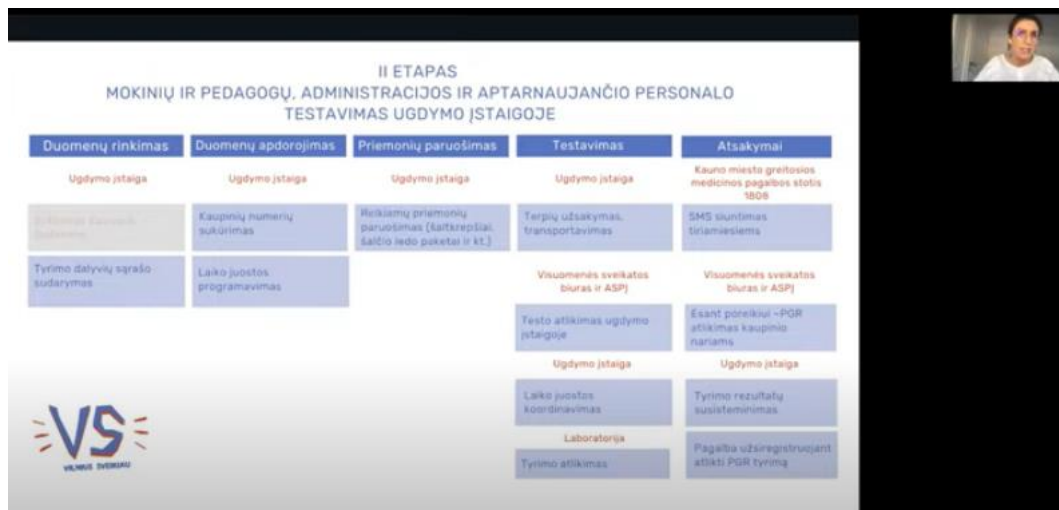
Pirmas žingsnis yra sutikimų dalyvauti testavime surinkimas. Už vaikus sutikimą pasirašo tėveliai. Po to sudaromi testavimo dalyvių sąrašai, juos parengiame exeliu failais. Ateityje jų

turėtų nebelikti, kad būtų geriau užtikrinamas asmens duomenų saugumas. Taikomas kaupinių metodas, tai yra ėminiai imami grupėmis. Ėminys imamas ne iš nosiaryklės, o iš nosies landos. Turime vieną mėgintuvėlį su visų 5 šeimos asmenų ėminiais. Ir tik tuo atveju, jei randamas teigiamas ėminys, daromas PGR, kviečiant asmenis atvykti. Negalima maišyti vienos šeimos ėminių su kitos. Į dalyvių sąrašą neįtraukiami sergantieji ir asmenys, jei nuo jų ligos yra praėję ne daugiau kaip 90 dienų. Taip pat testavime nedalyvauja asmenys, gavę visą vakcinacijos kursą. Toliau duomenys apdorojami Vilniaus visuomenės sveikatos biure. Paskui dalyvių sąrašė sukuriama unikalūs kaupinių numeriai. Rezultatai matyti 2 skaidrėse – mokytojų ir mokinių.

Matome 2 teigiamus atvejus. Tai buvo asmenys, kurie iš tikro neturėjo būti įtraukti į dalyvių sąrašą.

Antrasis etapas vyko mokykloje. Joje turi būti sveikatos priežiūros specialistas, turintis teisę atlikti tam tikrus veiksmus: apdoroti duomenis, sudaryti laiko juostą, kada siųsti SMS žinutes, duomenų perdavimą laboratorijai. Reikalingas ir slaugytojas paimti ėminį, nes niekas kitas to daryti negali.

Buvo rastas 1 teigiamas kaupinys ir nustatyta, kad metodo patikimumas yra 96–97 proc. Vienas asmuo jau buvo persirgęs besimptome ligos forma. Toliau šie procesai bus kartojami.

Jūratė Paurytė, Vilniaus kunigaikščio Gedimino progimnazijos pavaduotoja ugdymui

Saugaus sugrįžimo į kontaktinį ugdymą idėja kilo 2021 m. sausio 29 d., kai medicinos ekspertai pasiūlė perimti Jungtinės Karalystės patirtį testuoti kaupiniais. Mūsų mokyklai priklauso trys pastatai, tad ji turi tinkamas sąlygas saugiam ugdymui. Du pastatai yra darželio patalpose, turi keletą įėjimų. Buvo panaudotos patalpos, laisvos nuo mokinių, kurie mokosi nuotoliniu būdu. Vasario 1 d. buvo nutarta pasirengti grįžimui. Reikėjo parengti daug dokumentų. Vasario 4 d. direktorius surengė pasitarimą su Tėvų taryba. Taip pat vyko daug direktoriaus pasitarimų ir su skyrių mokytojais, ir su klasių tėvais. Po diskusijų ir mokytojai, ir tėvai sutiko grįžti. Reikėjo surinkti daug duomenų ir parengti dokumentų. Parengta atsakymų į kylančius klausimus rinktinė, taip pat sukurtas filmukas, kad vaikai nurimtų. Vasario 17 d. buvo gautas Vyriausybės sutikimas pradėti testavimą ir ugdymą. Vasario 18 d. net 630 namų ūkių (iš 745) išreiškė norą grįžti į kontaktinį ugdymą nuolat testuojantis (profilaktiškai tikrinantis sveikatą). Vasario 22 d. 31 klasė iš 34 grįžo į mokyklą. Vasario 22–26 d. mokėsi 626 pradinėjų klasių mokiniai. Trijose klasėse nesusidarė norinčiųjų grįžti dauguma, todėl šios klasės liko mokytis nuotoliniu būdu. Šiuo metu negrįžusi į kontaktinį ugdymą tik viena klasė. Mokytojai dėvi kaukes, mokiniai koridoriuose ir valgykloje taip pat jas dėvi, kai kurie – ir klasėse. Kas savaitę atnaujiname duomenis, kiek vaikų mokosi per nuotolį, kiek mokykloje. Pateikiami duomenys kaupiniams.

Testavimas vyko gan sparčiai. Vienai klasei testuoti užtekdavo 10–15 minučių. Pakviečiami 5 vaikai, jie atlieka testą, paskui ateina kita grupelė, o šie grįžta į klasę. Iš ryto būdavo testuojami mokyklos darbuotojai. Vaikai testuotis atėjo labai noriai. Kai kurie atėjo net su gėlėmis. Labai džiaugėsi, kad gali vieni kitus pamatyti. Džiaugėsi ir mokytojai. Pradinukams prie kompiuterio sunku sutelkti dėmesį, susikaupti. Mokytojas klasėje gali prieiti prie vaiko, pavadžioti jo ranką, jam paskaityti, o per nuotolį tai neįmonoma. Keliose klasėse dirba mokytojų padėjėjai. Mokykloje, visos dienos grupėje, vaikai gali išbūti iki 18.00 val. Joje gali užglaistyti mokymosi spragas, vyksta papildomos skaitymo valandėlės, atliekamos papildomos užduotys.

Didelė dalis mokytojų dirba hibridiniu būdu. Kiekvienoje klasėje yra po 3–4 vaikus, besimokančius iš namų. Mokykla iki Naujųjų metų jau aprūpino visus mokytojus vaizdo kameromis. Mokytojas iš anksto nurodo, kada vaikai galės jungtis per *Teams* programą. 1–2 klasių mokinių jungiasi šiek tiek mažiau, o vyresnių – daugiau. Vaikai, būdami namie, gali ir atsakyti, ir paklausti. Žinoma, kai kurių pamokų, kurių nėra gyvai, užduotis turi patys su tėveliais atlikti. Iš pirmų klasių mokinių, kurie mokosi nuotoliniu būdu, yra sudaryta virtuali klasė. Su jais susijungusi mokytoja veda pamokas 5–6 vaikams pagal atskirą grafiką. Trečią savaitę ugdymas jau įsibėgėjo. Kai kurioms klasėms valgymo grafikai sudaryti per kitų klasių pamokas. Vienu metu valgo viena arba dvi klasės. Tuo atveju nutraukiama pamoka, vaikai eina valgyti, o vėliau pamoka gali būti pratęsiama. Stengiamės, kad dalykininkų pamokos nevyktų tuo metu, kai vaikai valgo. Kai kada reikia padėti mokytojams, priminti apie tvarką – tai ir daro pavaduotoja.

Arūnas Penkaitis, Vilniaus kunigaikščio Gedimino progimnazijos tarybos pirmininko pavaduotojas, Tėvų tarybos pirmininkas

Pradinukų turime per 770 iš daugiau nei 700 šeimų ūkių. Dirbome kaip viena komanda: ir sveikatos biuras, ir savivaldybė, ir mokykla. Sklido daug gandų, todėl reikėjo surinkti daug informacijos, kad juos paneigtume. Jokiu būdu negalima komunikuoti „kaip atrodo“. Reikia komunikuoti „ką žinai“. Susižinojau visų klasių mokinių elektroninius paštus, telefonų numerius, kad pasiektume kiekvieną šeimą. Pasinaudojau apklausų platforma „Slide“, ir parengėme visoms šeimoms klausimyną. Šeimos uždavė savo rūpimus klausimus, į visus klausimus atsakėme. Tai iškart padidino norinčių grįžti į klasę vaikų šeimų skaičių. Tokia yra skaidrios komunikuojamos informacijos galia. Būkime atviri, suteikime visuomenei daug informacijos. Antraip tuos vadinamuosius „heiterius“, arba nepritariančiuosius, visi girdės, nes jų informacija sklinda ir yra priimama. Be abejo, reikia tikėti, kad padarysi. Skaidrėje „Patarimai“ pateikta, ką dabar daryčiau, jei vėl reiktų pradėti viską nuo pradžių.

Ideali komanda yra iš keturių asmenų: mokyklos atstovas, tėvų atstovas, testavimo punkto atstovas ir savivaldybės atstovas. Svarbu, kad tėvų atstovas nebūtų formalus. Direktorius pavaduotojams svarbu užsitikrinti mokytojų palaikymą, nes mokytojai baiminasi dėl savo sveikatos. Direktorius kartu su pavaduotojais taip pat daug bendravo su mokytojais. Į visus klausimus būtina atsakyti. Iš savivaldybės galima prašyti standartizuotos informacijos (angl. *template*) paruoštukų, kuriais galėtume surinkti informaciją apie šeimos ūkius, gauti sutikimą ir kt. Komandai kiekvieną dieną reikėtų turėti bent 10–15 min. pokalbį pozicijoms suderinti. Taip pat svarbu, kad visos IT sistemos veiktų. Testavimas yra paprastas: pagaliukas į nosį įkišamas 1–1,5 cm ir pakrapštoma. Tai vadinama „čiaudėjimo“ diena. Prašome klausti, dalysimės informacija.

Vaiko savivaldus mokymasis: kiek tai realiai įmanoma? Prof. dr. Daiva Jakavonytė-Staškuvienė, Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija

Itin svarbu nepasilikti tik žinojimo „banke“. Remsiuosi prof. François Taddei, Prancūzijos Paryžiaus tarpdisciplininių tyrimų instituto direktoriaus, mintimis. Su direktoriumi man teko diskutuoti nuotoliniu būdu 2020 m. gruodžio mėnesį. Tai, kas turėjo būti pakeista anksčiau, pakeičiama tik atsizvelgus į sudėtingas karantino sąlygas. Pavyzdžiui, pertraukų situacija ir 45 min. pamokos trukmė. Svarbu išmokyti vaikus kelti klausimus, aiškinti ir spręsti problemas, argumentuoti nuomonę ir pasirinkimus. Turime kurti bendradarbiavimo tiltus, o ne juos griauti, nes jei varžomės žinių lygmenyje, bendradarbiavimas užmiršamas. Reikia, kad mokinys išmokytų būti komandos nariu. Dažnai asmenys ne buria komandą, o ją skaldo. Todėl yra svarbus darbas grupėse, kai kiekvienas prisideda konkrečiu indėliu, įdeda į rezultatą. Paskiau visi įsivertina, pamatydami visos grupės darbą, ir tą indėlį, kurį įnešė kolega. Tam reikia lankstesnių ugdymo turinio pateikimo būdų, atradimų kultūros. Šiandien mokytojai vis dar galvoja apie tai, ką aš duosiu, kokį turinį nunešiu, bet pamiršamas klausimas, o kokiais instrumentais vaikas naudosis, kad pats jį pasiimtų, kaip sakė Mantautas, pats nueitų kelią iki tiesos. Kolektyviniu tyrimu grindžiamas mokymasis yra svarbiausia dalis, o tai gimsta diskutuojant ir ieškant prasmės. Būtina, kad kiekvienas vaikas inicijuotų, ką nori išmokyti, ir savo rezultatą pademonstruotų susitartu būdu.

O ką galėtume daryti, kad situacija keistųsi nuo šandien ar nuo rytojaus? Skatinkime individualius vaikų projektus vieną dieną per 2 savaites ar per mėnesį. Ir atsisakykime 45 minučių pamokos, geriau tinka 90 min. su poilsio pertrauka.

Dr. Vida Kazragytė, Nacionalinės švietimo agentūros Mokyklų plėtros skyriaus metodininkė

Šiandien pradėdame tęsti vaizdo konferencijų pavaduotojams tradiciją, kurią pradėjome pernai. 2020 m. pavasarį turėjome 10 vaizdo konferencijų, jų pagrindu yra parengtas elektroninis metodinis leidinys „Ugdymo procesas, mokant nuotoliniu būdu: iššūkiai, patirtys, sprendimai“. Jo nuorodą įkėliu į pokalbių lauką.

Norėčiau akcentuoti, kad šandien iš pavaduotojų tikimasi, jog jie bus lyderiai. Nebe administratoriai, nebe koordinatoriai, o lyderiai. Apie tai kalbama ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtame dokumente Lyderystės ir vadovavimo švietimo įstaigose stiprinimo

gairės (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. V-1817). Kitaip tariant, tikimasi, kad pavaduotojai, būdami vidurinioios grandies vadovais, padės atsakyti į itin svarbius klausimus: „ką dabar daryti?“ ir „kaip daryti?“. Žinoma, kad atsakytum į tokius klausimus, turi į savo darbą žiūrėti ne formaliai. Reikia mano, kaip žmogaus, požiūrio, įsitraukimo. Toks žmogiškas įsitraukimas turi būti skatinamas, palaikomas. Bet jis neturi per daug varginti. Teko skaityti Mykolo Romerio universiteto mokslininkų Odetos Merfeldaitės, Romo Prakapo ir Astos Railienės straipsnį „Nuotolinio mokymo organizavimas COVID-19 metu: bendrojo ugdymo mokyklų patirtis“ (Pedagogika, 2020, T. 140, Nr. 4, p. 5–17). Straipsnis parengtas atlikus 9 pavaduotojų nuomonių tyrimą 2020 m. pavasarį. Mokslininkai atkreipė dėmesį, kad pavaduotojai jaučiasi labai nuvarginti dėl nuolatinio blaškymosi, situacijos neaiškumo, nekalbant jau apie technines problemas. Tyrime dalyvavusių pavaduotojų nuomone, tobulintina yra „iš įvairių nacionalinių institucijų gaunami reikalavimai, pavyzdžiui, „pasirenkite tvarkas“. Mano supratimu, pernai, kovo pabaigoje, visi buvome nežinomoje situacijoje. Todėl buvo neblogai negaišti ir visiems kartu rengti tvarkas tiek nacionaliniu, tiek mokyklos lygmeniu. Vėliau per konferencijas matėme, kad labai daug gerų susitarimų pasikartojė. Mokyklos tarpusavyje komunikavo ir susitarimais, gerais atradimais viena kitai padėjo. Tačiau negalime nepastebėti, kad kai kuriose mokyklose ir liko trūkumų, akivaizdaus aplaidumo, kuriuos ne vienas ekspertas kritikavo.

Tad dabar, kai pradėdame įveikti naują iššūkį – pradinukų, abiturientų, apskritai visų mokinių sugrąžinimą į mokyklas, yra realus pavojus, kad tai, ką atrado Vilniaus kunigaikščio Gedimino progimnazija, ką gero yra suplanavę Panevėžio savivaldybės atstovai, vadovai, mokytojai, išsisklaidys. Ir paskiau vėl pavaduotojai blaškysis. Vėl ištiks nerimastinga būseną, vėl bus netinkamai, neefektyviai naudojami žmogiškieji ištekliai. Ir, žinoma, tai atsilieps ugdymo kokybei. Mantautas kalbėjo apie biurokratizaciją kaip apie varžantį, į nelaisvę išpraudžiantį veiksnį. Sakyčiau, kad tam tikrų tvarkų, gana erdvių tvarkų, reikia. Dirbu Nacionalinėje švietimo agentūroje ir svarstau, ką mūsų skyrius, ką aš, kaip žmogus, galėtume padaryti. Manau, kad turėtume aprašyti tai, ką girdime, kas yra siūloma. Pavaduotojams erdvės lyderystei nepritrūks. Nes visa tai reikia dar sukonkretinti, pritaikyti savo kontekste, savo mokykloje. Ir reikia būti lyderiu, kad abstrakčias frazes paverstum gyvybingais, tinkamais dalykais. Gal tai ir darysime.

Konferenciją moderavo *Albina Vilimienė*, Nacionalinės švietimo agentūros Mokyklų veiklos plėtros skyriaus vedėja

Transliacijos platformos valdymas: *Giedrė Čiapienė*, Nacionalinės švietimo agentūros Mokyklų veiklos plėtros skyriaus metodininkė

Medžiagą parengė *Vida Kazragytė*, Nacionalinės švietimo agentūros Mokyklų plėtros skyriaus metodininkė